

3. Tarpeet ja mahdollisuudet

3.1 Inklusiivisuus

Inklusiivisuudella tarkoitetaan sitä, että suunnittelussa ja toiminnassa otetaan mukaan kaikki yhteisön jäsenet. Tällöin myös heidän, joiden on haastavaa osallistua toimintaan, tulisi saada mahdollisuus ja keinot osallistua siihen. Kaikkien näkökulmia tulee kuulla. Tätä kautta yhteisöltä saadaan paljon tietoa sen tarpeista ja haasteista, mutta myös mahdollisuuksista. Kaikkien kuulemisen ja osallistumisen kautta voidaan löytää uusia ideoita ja sitouttaa yhteisön jäsenet mukaan yhteiseen toimintaan.

Inklusiivisuus on tärkeää suunniteltaessa yhteisöllistä toimintaa. Inklusiivisuus ja sitouttaminen liittyvät yhteen, sillä ihmiset ovat halukkaampia osallistumaan toiminnan toteuttamiseen, kun päätökset on tehty yhdessä yhteisön tarpeiden ja toiveiden perusteella. Mahdollistamalla osallistuminen ja sitouttaminen kaikille yhteisön jäsenille, voidaan saada aikaan merkityksellinen suunnitelma, joka voimauttaa yhteisön jäseniä ja saa heidät mukaan toteuttamaan tavoitteita.

3.2 Vastaaminen olemassaolevaan tarpeeseen tai mahdollisuuteen

Paikallisissa yhteisöissä syntyy yhteisöllistä toimintaa usein silloin, kun ne kohtaavat jonkin haasteen tai mahdollisuuden, esimerkiksi tärkeän palvelun menettämisen uhan tai mahdollisuuden saada tuloja paikallisten resurssien kautta. Tällöin palveluntarve on jo määritelty ja seuraava askel onkin pohtia erilaisia yrittämisen mahdollisuuksia.

Yritysarviointi-työkalun kautta on mahdollista pohtia yhteiskunnallisen yrittäjyyden haasteita ja mahdollisuuksia sekä sitä, miten kehittää ideasta yhteiskunnallinen yritys. Jotta kehittämistyö voidaan aloittaa, tarvitaan sitä varten suunnitelma.

Yhteiskunnallisista yrityksistä maaseudulla voit lukea täältä: [Opas kylätoimijoille](#)

Yhteiskunnallista yrittäjyyttä voi arvioida alla olevasta linkistä, joka johdattaa [yhteiskunnallisen yrittäjyyden itsearviointisivustolle](#)

3.3 Palvelutarvekartoitus

Palvelutarpeiden kartoittaminen on ensimmäinen askel yhteisölähtöisessä suunnittelussa. Tämä on erityisen tärkeää tilanteessa, jossa yhteisölliseen toimintaan ei ole selkeää olemassa olevaa tarvetta tai mahdollisuutta.

Palvelutarvekartoitus voidaan tehdä monella eri tavalla. Kysely yhteisön jäsenille on tehokas menetelmä laajan ja monipuolisen tiedon, toiveiden ja tarpeiden keräämiseen koko yhteisöltä. Myös yhteisön jäseniltä itseltään voidaan kysyä, miten he haluavat kartoittamisen tapahtuvan.

Jo palvelutarpeiden kartoittamisessa on hyvä pitää mielessä yhteiskunnallisen yrittäjyyden mahdollisuudet. Nostamalla yhteiskunnallisen yrittäjyyden mahdollisuuksia jo tässä vaiheessa prosessia voi vastaajilta nousta esiin uudenlaisia ideoita, joita ei muuten tulisi esille.

Palvelutarpeiden kartoittaminen pitää suunnitella etukäteen mielellään yhteistyössä eri henkilöiden kesken ja pohtia esimerkiksi seuraavia kysymyksiä: Mitä kysytään? Miksi kysytään? Keneltä kysytään? Miten kaikki saadaan mukaan kyselyyn?

Palvelutarpeiden kartoittamisen lisäksi kyselyssä on hyvä ottaa huomioon, mitä palveluita alueella jo on, millaisia mahdollisuuksia paikallisyhteisössä on ja millaisia mahdollisuuksia tulevaisuudessa nähdään.

3.4 Menetelmiä kartoitukseen

Kyselyillä saadaan monipuolista ja kattavaa tietoa koko paikallisyhteisöltä. Kyselyn muotoa on syytä miettiä tapauskohtaisesti: sähköpostikysely toimii työikäisille, mutta ei välttämättä kaikista varttuneimmille, joille haastattelu voi olla paras muoto.

Kyselyyn olisi hyvä lisätä yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen liittyviä kysymyksiä, kuten kartoittaa ajatuksia kehitettävästä yritysideoista, jonka kautta voidaan hankkia varoja paikallisyhteisölle.

Kyselyn tekemisestä löytyy lisää tästä [linkistä](#) (englanniksi).

Sähköpostikyselyyn voi käyttää monenlaisia verkkopohjaisia kyselylomakeohjelmia, kuten Google Formsia tai SurveyMonkey'ia. Verkkopohjaisen kyselyn rinnalle on hyvä tuoda myös muita tapoja osallistua kartoitukseen.

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin Yhteiskunnallisen yrittäjyyden sivustolle ollaan lataamassa videota Google Formsin käytöstä kyläkyselyn tekemisestä. Sivustolle pääset [tästä](#).

3.5 Fokusryhmät

Fokusryhmä on ryhmäkeskustelumenetelmä, jonka osallistujat on valittu jonkin valitun kriteerin mukaisesti. Kriteerinä voisi tässä kontekstissa olla esimerkiksi tarve saada kuulla suunnitellusta palvelutoiminnasta erilaisten käyttäjäryhmien näkemyksiä. Fokusryhmien kautta saadaan syvällisempää ja yksityiskohtaisempaa tietoa paikallisyhteisön tarpeista ja toiveista. Fokusryhmiä voidaan käyttää keskusteluissa kyselyiden jälkeen, joista saatuja ideoita voidaan kehittää eteenpäin ryhmissä.

Fokusryhmistä saat lisää tietoa alla olevasta [linkistä](#), joka kertoo enemmän järjestöjen tiedonkeruusta.

Tiedon, palautteen, tarpeiden ja toiveiden keräämiseen on olemassa useita eri työkaluja. Niitä voidaan käyttää myös kyselyssä ja menetelmiä on useita: yhteisölliset tapaamiset, taide, valokuvat, videot, laulut, runot, työpajat, kilpailut ja erilaiset sosiaalisen median sovellukset, kuten TikTok-haasteet ja aihetunnisteiden käyttö.

[3.6. Esimerkkejä](#)

Ross of Mull and Iona yhteisösuunnitelma (englanniksi)

Esimerkki hyvästä käytännöstä, jossa käytettiin yhteisön sitouttamista paikallisten haasteiden tunnistamiseen ja priorisointiin sekä luotiin yhteisön toimintasuunnitelma: tutustu siihen [tästä linkistä](#).